

УДК 811.161.2'373.23:81'373.611

ПРАДІД Юрій – доктор філологічних наук, професор, Львів, Україна (ypradid1@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5842-9227>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.54.13>

Бібліографічний опис статті: Прадід, Ю. (2023). Прізвищева мікросистема «Зима» в українській мові. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 54, 110–123, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.54.13>*

ПРИЗВИЩЕВА МІКРОСИСТЕМА «ЗИМА» В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті досліджено особливості творення прізвищ, похідних від апелятива зима, їх регіональна поширеність в Україні. Зроблено огляд наукових праць вітчизняних мовознавців про теоретичні та прикладні аспекти вивчення українських прізвищ. Зазначено, що такі прізвища не були предметом описання в українській лінгвістичній науці.

Джерелом фактичного матеріалу послуговували матеріали інтернет-сайту «Рідні», на якому зафіксовано 876 тис. прізвищ мешканців України, з яких лише 71 прізвище належить до прізвищевої мікросистеми «Зима».

Мета пропонованої статті – дослідити особливості творення прізвищ, похідних від апелятива зима, їх регіональну поширеність в Україні. Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) узагальнити доробок українських мовознавців із проблем вивчення прізвищ мешканців України; 2) виокремити мікросистему прізвищ, похідних від апелятива зима; 3) описати особливості їх творення; 4) охарактеризувати поширеність таких прізвищ в регіонах України.

Об'єктом дослідження є прізвища прізвищевої мікросистеми «Зима», предметом – їх словотвірні особливості та регіональна поширеність в Україні.

Як основний у статті використано описовий метод і його основні прийоми: інвентаризація та систематизація мовного матеріалу в синхронії. Теоретико-методологічним підґрунтям розвідки послуговували праці українських мовознавців, у яких досліджені прізвища мешканців України.

Проведений аналіз свідчить, що найпоширенішим прізвищем прізвищевої мікросистеми «Зима» є прізвище Зима (2 508 носіїв), а найбільше похідних прізвищ утворено від апелятива зима (18 прізвищ). Найпоширенішими способами творення прізвищ цих мікросистем є суфіксальний (40 прізвищ) і флексійний (19 прізвищ).

У кінці статті зазначено, що й надалі потребують вивчення проблеми походження, особливостей творення й поширення на теренах України прізвищ, похідних від інших назв, рідкісних і зросійщених прізвищ та деякі інші аспекти.

Ключові слова: прізвище, прізвищева мікросистема «Зима», способи творення, морфемний суфікс, словотворчий суфікс, територія поширення.

PRADID Yuri – Doctor of Philological Sciences, Professor, Lviv, Ukraine (ypradid1@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5842-9227>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.54.13>

To cite this article: Pradid, Yu. (2023). Prizvyshcheva mikrosistema «Zyma» v ukrainskii movi [Surname microsystem «Zyma» in the ukrainian language]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 54, 110–123, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.54.13> [in Ukrainian].

SURNAME MICROSYSTEM «ZYMA» IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

Summary. *The article examines the peculiarities of the creation of surnames derived from the appellative zyma, their regional prevalence in Ukraine. A review of the scientific works of domestic linguists on the theoretical and applied aspects of the study of Ukrainian surnames was made, which served as the theoretical and methodological basis of the proposed investigation. It is noted that such surnames were not the subject of description in Ukrainian linguistic science.*

The source of the factual material was the materials of the “Relatives” website, which records 876,000 surnames of residents of Ukraine, of which only 71 surnames belong to the “Zyma” surname microsystem.

The purpose of the proposed article is to investigate the peculiarities of the formation of surnames derived from the appellative zyma, their regional prevalence in Ukraine. Achieving this goal involves solving the following tasks: 1) to summarize the work of Ukrainian linguists on the problems of studying surnames of residents of Ukraine; 2) to single out a microgroup of surnames derived from the appellative zyma; 3) describe the features of their creation; 4) characterize the prevalence of such surnames in the regions of Ukraine.

The object of the study is the surnames of the surname microsystem «Zyma», the subject is their word-forming features and regional distribution.

The descriptive method and its main methods are used as the main ones in the article: inventory and systematization of language material in synchrony. The theoretical and methodological basis of the investigation was the works of Ukrainian linguists, who researched the surnames of the residents of Ukraine.

The conducted analysis shows that the most common surname of the surname microsystem “Zyma” is the surname Zyma (2,508 speakers), and the most derived surnames are formed from the appellative Zyma (18 surnames). The most common ways of creating surnames of these microgroup are suffixal (40 surnames) and inflectional (19 surnames).

At the end of the article, it is noted that the problem of origin, peculiarities of creation and distribution in the territory of Ukraine of surnames derived from other names, rare and merged surnames and some other aspects still need to be studied.

Key words: *microgroups of surnames, surname microsystem «Zyma», methods of creation, morpheme suffix, word-form suffix, distribution area.*

Постановка проблеми. Дослідження антропонімів узагалі й прізвищ зокрема – одна з актуальних проблем сучасної української ономастичної науки, яка має важливе теоретичне і практичне значення не лише для мовознавства, але й для історії, географії, народознавства. Незважаючи на пильну увагу українських учених до вивчення різноманітних аспектів антропоніміки в кін. ХХ – на поч. ХХІ ст., слід сказати, що дослідження антропонімів окремих мікросистем, як-от

населених пунктів, соціальних груп і особливо прізвищ, похідних від деяких назв, перебуває лише на початковому етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Треба зазначити, що українські мовознавці зробили вагомий внесок в опрацювання теоретичних і практичних проблем вивчення прізвищ, поширених на теренах України. Достатньо згадати монографії Ю. К. Редька, В. О. Горпинича та А. І. Корнієнко, у яких описані загальні проблеми дослідження прізвищ

(Редько, 1966; Горпинич & Корнієнко, 2012), монографії М. Л. Худаша – про українську антропоніміку XIV–XVIII ст. (Худаш, 1977), А. М. Поповського, присвячену вивченню окремих мікросистем українських прізвищ (Поповський, 2020). Заслужують на увагу ґрунтовні статті І. О. Варченка, В. О. Горпинича, у яких автори аналізують основні принципи дослідження сучасних українських прізвищ (Варченко, 1968; Горпинич, 2009), низка праць Ю. Ф. Прадіда – про прізвища окремих прізвищевих мікросистем (Прадід, 2021, 2002-1–2022-4, 2023 та ін.) та ін.

Вагомим є доробок українських учених у галузі лексикографічного опрацювання українських прізвищ взагалі (В. М. Демченко та І. П. Лопушинський, А. М. Зосимов, Ю. К. Редько та ін.) й окремих регіонів України зокрема (Г. Л. Аркушин, В. О. Горпинич, Ю. М. Новикова та ін.).

Цінним довідковим виданням, українським необхідним науковцям, аспірантам, студентам, усім, хто цікавиться проблемами ономастики взагалі й антропоніміки зокрема, є бібліографічний покажчик з української ономастики, укладений С. О. Вербичем, І. В. Єфименко, І. М. Желізняк (Українська ономастика).

Способи творення прізвищ прізвищеві мікросистеми «Зима» ґрунтовно не досліджували в українському мовознавстві, про що красномовно свідчить навіть побіжний огляд наукових праць. Саме цій проблемі й присвячена пропонована розвідка.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження послуговувалися праці українських мовознавців, у яких розглянуто прізвища мешканців України. Як основний у статті використано описовий метод і його основні прийоми: інвентаризація та систематизація мовного матеріалу в синхронії.

Джерелом фактичного матеріалу послуговувалися матеріали інтернет-сайту «Рідні» (Рідні), на якому зафіксовано 876 тис. прізвищ мешканців України¹, з них лише 71 прізвище належать до прізвищеві мікросистеми «Зима».

¹ На сайті «Рідні» зафіксовані прізвища мешканців України станом на 2011–2013 рр. У статті наводимо кількісні показники згідно з даними цього сайту, хоч, як слушно зауважують творці сайту, «внаслідок війни відбулися внутрішні та зовнішні переселення понад 10 мільйонів громадян України. Ця карта залишиться незмінною, як знімок стану поширення прізвищ на довоєнний час, на основі тодішнього адміністративного поділу. А вже після перемоги створимо нову версію карти» (Карта поширення прізвищ України).

Мета пропонованої статті – дослідити місце прізвищеві мікросистеми «Зима», описати способи творення її репрезентантів, вирізати афікси, за допомогою яких утворилися прізвища цієї мікрогрупи, визначити їх поширеність на теренах України².

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) виокремити прізвища прізвищеві мікросистеми «Зима» із системи українських прізвищ; 2) проаналізувати особливості творення прізвищ цієї мікросистеми; 3) охарактеризувати їх регіональну поширеність в Україні.

Виклад основного матеріалу. Найпоширенішим прізвищем прізвищеві мікросистеми «Зима» є прізвище *Зима*, утворене безафіксальним способом від апелятива *зима*. Носіями прізвища *Зима* в Україні є 2 508 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Донецькій області – 533, а найгустіший осередок цього прізвища – Радивилівський район, що на Рівненщині. За поширенням це прізвище займає 1 748 місце в загальному списку мешканців України³.

Від апелятива *зима* утворено ще 15 прізвищ за допомогою таких словотворчих суфіксів⁴:

1) *-ов*: *зим-а* – *Зим-ов*⁵, носіями якого в Україні є 18 осіб, із них 8 носіїв цього прізвища проживають у м. Нікополі що на Дніпропетровщині, 5 – на Миколаївщині, 3 – на Донеччині, по 1 – у мм. Бердянську, що на Запоріжжі, та Сорокіно, що на Луганщині. За поширенням це прізвище посідає

² Аналіз проводиться на основі адміністративно-територіального устрою України, що був чинний до грудня 2020 р.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B0>.

⁴ Слід розрізняти суфікс як морфему і словотворчий суфікс. Морфемний суфікс – це мінімальна значуща частина слова, словотворчий суфікс – значуща частина слова, яка служить для творення нових слів. Словотворчий суфікс в одному випадку може дорівнювати морфемному суфіксу, в іншому – поєднувати дві і більше мінімальні значущі частини слова (про морфемний і словотворчий суфікси докл. див.: (Український словотвір)).

⁵ Прізвище *Зимов* утворено від основи українського прізвища *Зима* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ов*, відповідниками якого в українській мові є словотворчі суфікси *-ів(-ів)*. Щоправда, з приводу походження прізвищ на *-ов*, *-ев(-ев)* є й інша думка. «Прізвища на *-ов* (Михайлов, Петров, Романов) та *-ев (-ев)* (Андреев) – це ті самі присвійні прикметники, що й Михайлів, Петрів, Романів, Андріїв, але в них збереглося етимологічне *-о-*, *-е-* також у формі називного відмінка. Зона поширення цих форм – уся українська територія, що входила до складу Російської імперії, а також Закарпаття. Причинами збереження *-о-*, *-е-* треба вважати, по-перше, традиційне вживання саме такої форми прізвищ з давніх-давен, по-друге, те, що метрики та особові документи виписувалися російською мовою. Тому немає підстав вважати прізвища на *-ов*, *-ев* виключно російськими. Це спільний тип прізвищ, поширений і серед інших слов'ян, наприклад, болгар та македонців» (Українські прізвища).

153 359 місце в загальному списку мешканців України⁶.

Від основи чоловічого прізвища *Зимов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимов-а*⁷, носіями якого в Україні є 21 особа, з них 9 носіїв цього прізвища проживають на Донеччині, 5 – у м. Нікополі, що на Дніпропетровщині, по 2 – на Миколаївщині, Харківщині та в м. Одесі, 1 – у Криму. За поширенням це прізвище посідає 138 907 місце в загальному списку мешканців України⁸.

Від основи прізвища *Зимов* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ін* утворено прізвище *Зимов-ін*, носіями якого в Україні є 9 осіб, із них по 3 носії цього прізвища проживають у мм. Львові та Кривому Розі, що на Дніпропетровщині, по 1 – на Донеччині, у мм. Луцьку та Харкові. За поширенням це прізвище посідає 233 301 місце в загальному списку мешканців України⁹.

Від основи чоловічого прізвища *Зимовін* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимовін-а*, носіями якого в Україні є 17 осіб, із них 7 носіїв цього прізвища проживають на Львівщині, 5 – на Дніпропетровщині, 2 – у м. Луцьку, по 1 – у мм. Києві, Харкові та Бердичеві, що на Житомирщині. За поширенням це прізвище посідає 155 478 місце в загальному списку мешканців України¹⁰.

Від основи прізвища *Зимов* за допомогою російського словотворчого суфікса *-цев* утворено ще прізвище *Зимов-цев*, носіями якого в Україні є 6 осіб, із них 3 носії цього прізвища проживають у м. Донецьку, по 1 – на Хмельниччині, у мм. Запоріжжі та Очакові, що на Миколаївщині. За поширенням це прізвище посідає 294 699 місце в загальному списку мешканців України¹¹.

Від основи чоловічого прізвища *Зимов-цев* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимовцев-а*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 2 носії цього прізвища проживають на Донеччині, по 1 – на Хмельниччині, мм. Запоріжжі та Очакові, що на Миколаївщині. За поширенням це прізвище посідає 302 801 місце в загальному списку мешканців України¹².

Від основи прізвища *Зимов* за допомогою російського словотворчого суфікса *-цов* утворено так само прізвище *Зимов-цов*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Миколаєві. За поширенням це прізвище посідає 798 259 місце в загальному списку мешканців України¹³.

Від основи чоловічого прізвища *Зимов-цов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимов-цов-а*, носіями якого в Україні є 3 особи, які проживають у м. Миколаєві. За поширенням це прізвище займає 446 249 місце в загальному списку мешканців України¹⁴;

2) *-ин(-ін)*: *зим-а* – *Зим-ин*¹⁵, носіями якого в Україні є 50 осіб, із них 21 носій цього прізвища проживає на Львівщині, 13 – в Криму, по 3 – на Донеччині та в м. Одесі, по 2 – на Сумщині, у мм. Києві та Харкові, по 1 – на Тернопільщині, у мм. Запоріжжі, Миколаєві та Должанському, що на Луганщині. За поширенням це прізвище посідає 76 472 місце в загальному списку мешканців України¹⁶.

Від основи чоловічого прізвища *Зимин* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимин-а*¹⁷, носіями якого в Україні є 42 особи, з них 18 носіїв цього прізвища проживає в Криму, 5 – на Донеччині, 4 – на Одещині, по 3 – на Запоріжжі, Сумщині та в м. Києві, по 2 – у мм. Харкові та Херсоні, по 1 – на Полтавщині та в м. Дніпрі. За поширенням це прізвище посі-

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2>.

⁷ Слід погодитися з В.О. Горпиничем, який вважає «жіночі відповідники до чоловічих прізвищ прикметникової форми окремими прізвищевими лексемами, а не словоформами» (Горпинич : 22), бо й з юридичного боку такі прізвища кваліфіковано як самостійні. Окремими прізвищами, а не словоформами, як і прізвища прикметникового типу, слід уважати й прізвища *Зимов* і *Зимова*.

⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%BD>.

¹⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%BD%D0%B0>.

¹¹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%86%D0%B5%D0%B2>.

¹² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0>.

¹³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2>.

¹⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

¹⁵ Прізвища на *-ин* в українській мові є матронімічними, у російській – патронімічними. Очевидно, прізвище *Зимин* у мешканців усіх регіонів України, окрім хіба що Львівщини та Тернопільщини, є патронімічними, тобто українізованими російськими прізвищами.

¹⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%86%D0%B5%D0%B2>.

¹⁷ За таким принципом творяться жіночі прізвища лише від патронімічних прізвищ.

дає 87 380 місце в загальному списку мешканців України¹⁸.

Від апелятива *зима* за допомогою російського словотворчого суфікса *-in* утворено прізвище *Зим-in*, носіями якого в Україні є 191 особа. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Донецькій області – 37, а найгустіший осередок цього прізвища – Глухівський район, що на Сумщині. За поширенням це прізвище посідає 24 989 місце в загальному списку мешканців України¹⁹.

Від основи чоловічого прізвища *Зимін* флексійним способом (за допомогою флексії *-a*) утворено жіноче прізвище *Зимін-a*, носіями якого в Україні є 299 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Донецькій області – 68, а найгустіший осередок цього прізвища – м. Южне, що на Одещині. За поширенням це прізвище посідає 87 380 місце в загальному списку мешканців України²⁰.

Від основи чоловічого прізвища *Зимін* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено ще прізвище *Зимін-ов*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають у м. Скадовську, що на Херсонщині. За поширенням це прізвище посідає 473 501 місце в загальному списку мешканців України²¹.

Від основи чоловічого прізвища *Зимінов* флексійним способом (за допомогою флексії *-a*) утворено жіноче прізвище *Зимінов-a*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає так само в м. Скадовську, що на Херсонщині. За поширенням це прізвище посідає 798 234 місце в загальному списку мешканців України²²;

3) *-енк(-єнк-)*: *зим-a* – *Зим-єнк-о*, носіями якого в Україні є 641 особа. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Донецькій області – 210, а найгустіший осередок цього прізвища – Новоазовський район, що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 7 784 місце в загальному списку мешканців України²³.

Від прізвища *Зименко* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Зименк-ов*, носіями якого в Україні є 17 осіб, із них 6 носіїв цього прізвища проживають у Криму, 4 – на Донеччині, по 2 – у мм. Києві та Должанську, що на Луганщині, по 1 – на Київщині, у мм. Харкові та Херсоні. За поширенням це прізвище посідає 155 476 місце в загальному списку мешканців України²⁴.

Від основи чоловічого прізвища *Зименков* флексійним способом (за допомогою флексії *-a*) утворено жіноче прізвище *Зименков-a*, носіями якого в Україні є 32 особи, з них 14 носіїв цього прізвища проживають на Донеччині, по 4 – у мм. Києві та Харкові, 3 – на Херсонщині, по 2 – на Київщині, у мм. Запоріжжі та Сімферополі, 1 – на Луганщині. За поширенням це прізвище посідає 104 096 місце в загальному списку мешканців України²⁵.

Від основи апелятива *зима* за допомогою словотворчого суфікса *-єнк-*²⁶ утворено ще прізвище *Зим-єнк-о*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 4 носії цього прізвища проживають у Криму, 1 – у м. Краснолуцьку, що на Луганщині. За поширенням це прізвище посідає 302 795 місце в загальному списку мешканців України²⁷;

4) *-ух-*: *зим-a* – *Зим-ух-a*, носіями якого в Україні є 75 осіб, із них 31 носій цього прізвища проживає на Житомирщині, 24 – у м. Києві, 5 – у м. Хмельницькому, 4 – у м. Харкові, по 3 – на Миколаївщині та в м. Маріуполі, що на Донеччині, 2 – у м. Ніжині, що на Чернігівщині, по 1 – на Київщині, Кіровоградщині та в Криму. За поширенням це прізвище посідає 56 271 місце в загальному списку мешканців України²⁸.

Від основи прізвища *Зимуха* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Зимух-ов*, носіями якого в Україні є 2 особи, одна з яких проживає на Житомирщині, друга – у м. Подольську, що на

¹⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0.>

¹⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD.>

²⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0.>

²¹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B2.>

²² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.>

²³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.>

²⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2.>

²⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.>

²⁶ Відповідником українізованого російського суфікса *-єнк-* є український суфікс *-єнк-*.

²⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D1%96%D0%BC%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE.>

²⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D1%85%D0%B0.>

Одещині. За поширенням це прізвище посідає 473 514 місце в загальному списку мешканців України²⁹.

Від основи чоловічого прізвища *Зимухов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимухов-а*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають на Житомирщині. За поширенням це прізвище посідає 473 515 місце в загальному списку мешканців України³⁰;

5) *-к-*: *зим-а* – *Зим-к-а*, носіями якого в Україні є 32 особи, з них 26 носіїв цього прізвища проживають на Рівненщині, по 3 – у м. Києві та Покровську, що на Дніпропетровщині. За поширенням це прізвище посідає 104 097 місце в загальному списку мешканців України³¹.

Від апелятива *зима* за допомогою словотворчого суфікса *-к-* утворено ще прізвище *Зим-к-о*, носіями якого в Україні є 4 особи, з них 2 носії цього прізвища проживають у м. Енергодарі, що на Запоріжжі, по 1 – у м. Володимир-Волинському, що на Волині, та Світловодську, що на Кіровоградщині. За поширенням це прізвище посідає 358 772 місце в загальному списку мешканців України³².

В Україні відсутнє чоловіче прізвище *Зимков*, але наявне жіноче прізвище *Зимков-а*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Запоріжжі. За поширенням це прізвище посідає 798 239 місце в загальному списку мешканців України³³;

6) *-ич(-іч)*: *зим-а* – *Зим-ич*, носіями якого в Україні є 10 осіб, із них 5 носіїв цього прізвища проживають у м. Луганську, 2 – на Харківщині, по 1 – на Львівщині, у м. Черкасах та Судаку. За поширенням це прізвище посідає 215 948 місце в загальному списку мешканців України³⁴.

Від основи прізвища *Зимич* за допомогою українізованого російського сло-

вотворчого суфікса *-ев* утворено ще прізвище *Зимич-ев*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає у м. Одесі. За поширенням це прізвище посідає 798 231 місце в загальному списку мешканців України³⁵.

Від основи прізвища *Зим-а* за допомогою російського словотворчого суфікса *-іч* утворено ще прізвище *Зим-іч*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають у м. Івано-Франківську. За поширенням це прізвище посідає 473 505 місце в загальному списку мешканців України³⁶;

7) *-інськ-*: *зим-а* – *Зим-інськ-ий*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Дружківці що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 798 235 місце в загальному списку мешканців України³⁷.

Від основи чоловічого прізвища *Зимінський* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимінськ-а*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають так само в м. Дружківці, що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 473 503 місце в загальному списку мешканців України³⁸;

8) *-омр-*: *зим-а* – *Зим-омр-я*, носіями якого в Україні є 60 осіб, із них 49 носіїв цього прізвища проживають на Закарпатті, по 3 – на Київщині та Рівненщині, 2 – на Харківщині, по 1 – на Хмельниччині, у м. Одесі та Дрогобичі, що на Львівщині. За поширенням це прізвище посідає 67 211 місце в загальному списку мешканців України³⁹;

9) *-івець*: *зим-а* – *Зим-івець*, носіями якого в Україні є 15 осіб, із них 14 носіїв цього прізвища проживають на Полтавщині, 1 – у м. Дніпрі. За поширенням це прізвище займає 172 512 місце в загальному списку мешканців України⁴⁰;

10) *-инець*: *зим-а* – *Зимин-ець*, носіями якого в Україні є 11 осіб, які проживають на Закарпатті. За поширенням це прізвище посі-

²⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%B2>.

³⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

³¹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0>.

³² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%BE>.

³³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

³⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%87>.

³⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%B2>.

³⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D1%87>.

³⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9>.

³⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0>.

³⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BC%D1%80%D1%8F>.

⁴⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C>.

дає 199 226 місце в загальному списку мешканців України⁴¹;

11) *-одр-*: *зим-а* – *Зим-одр-а*, носіями якого в Україні є 6 осіб, із них по 2 носії цього прізвища проживають у м. Дніпрі та в Криму, по 1 – на Донеччині та в м. Запоріжжі. За поширенням це прізвище посідає 294 700 місце в загальному списку мешканців України⁴²;

12) *-удр-*: *зим-а* – *Зим-удр-а*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 4 носії цього прізвища проживають на Донеччині, 1 – у м. Хрустальному що на Луганщині. За поширенням це прізвище посідає 302 802 місце в загальному списку мешканців України⁴³;

13) *-ук-*: *зим-а* – *Зим-ук*, носіями якого в Україні є 5 осіб, які проживають на Волині. За поширенням це прізвище посідає 302 803 місце в загальному списку мешканців України⁴⁴;

14) *-енюк-*: *зим-а* – *Зим-енюк*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають на Львівщині. За поширенням це прізвище посідає 473 498 місце в загальному списку мешканців України⁴⁵.

В Україні відсутнє чоловіче прізвище *Зимовков*, натомість наявне прізвище *Зимовков-а*, носієм якого є 1 особа, яка проживає в м. Торезьку, що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 798 255 місце в загальному списку мешканців України⁴⁶.

П'ять прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима» утворено способом основоскладання, одним із компонентів яких є апелятив *зима*:

1) *зим-а* + *гляд-іти* = *Зим-о-гляд*, носіями якого в Україні є 764 особи. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Сумській області – 180, а найгустіший осередок цього прізвища – Лебединський район, що на Сумщині. За поширенням це прізвище посідає 6 470 місце в загальному списку мешканців України⁴⁷.

⁴¹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C>.

⁴² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B7%D0%B4%D1%80%D0%B0>.

⁴³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D0%B4%D1%80%D0%B0>.

⁴⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D0%BA>.

⁴⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA>.

⁴⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B2%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁴⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4>.

В Україні також наявне прізвище *Зимогляд*⁴⁸, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає на Харківщині. За поширенням це прізвище посідає 798 263 місце в загальному списку мешканців України⁴⁹.

Від основи прізвища *Зимогляд* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено ще прізвище *Зимогляд-ов*, носіями якого в Україні є 22 особи, з них 8 носіїв цього прізвища проживають на Донеччині, 4 – у Криму, по 2 – у мм. Кривому Розі що на Дніпропетровщині, Первомайську, що на Миколаївщині та Славуті, що на Хмельниччині, по 1 – у мм. Києві, Харкові, Сєверодонецьку, що на Луганщині та Шостці, що на Сумщині. За поширенням це прізвище посідає 134 689 місце в загальному списку мешканців України⁵⁰.

Від основи чоловічого прізвища *Зимоглядов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимоглядов-а*, носіями якого в Україні є 34 особи, з них 13 носіїв цього прізвища проживають на Донеччині, 5 – у Криму, 4 – на Сумщині, по 3 – на Дніпропетровщині та у м. Первомайську, що на Миколаївщині, по 2 – на Харківщині та в м. Києві, по 1 – на Київщині та Луганщині. За поширенням це прізвище посідає 100 663 місце в загальному списку мешканців України⁵¹.

Від основи прізвища *Зимогляд* за допомогою словотворчого суфікса *-чук* утворено ще прізвище *Зимогляд-чук*, носіями якого в Україні є 9 осіб, із них 5 носіїв цього прізвища проживають у м. Макіївці, що на Донеччині, 3 – на Черкащині, 1 – на Київщині. За поширенням це прізвище посідає 233 302 місце в загальному списку мешканців України⁵².

Від основи прізвища *Зимогляд* за допомогою словотворчого суфікса *-енк-* утворено також прізвище *Зимогляд-енк-о*, носіями якого в Україні є 4 особи, які проживають на Донеччині. За поширенням це прізвище посі-

⁴⁸ При виписці офіційних документів допущена помилка – замість прізвища *Зимогляд* указано прізвище *Зимогляд*.

⁴⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%B4>.

⁵⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%B2>.

⁵¹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁵² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%87%D1%83%D0%BA>.

дає 358 775 місце в загальному списку мешканців України⁵³;

2) *зим-а + кос-а = Зим-о-кос*, носіями якого в Україні є 32 особи, із них 20 носіїв цього прізвища проживають на Сумщині, 9 – у м. Дніпрі, 3 – у м. Запоріжжі. За поширенням це прізвище посідає 104 098 місце в загальному списку мешканців України⁵⁴.

Від основи прізвища *Зимокос* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено ще прізвище *Зимокос-ов*, носіями якого в Україні є 3 особи, з них 2 носії цього прізвища проживають у м. Харкові, 1 – у м. Ужгороді. За поширенням це прізвище посідає 446 251 місце в загальному списку мешканців України⁵⁵.

Від основи чоловічого прізвища *Зимокосов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимокосов-а*, носіями якого в Україні є 7 осіб, з них 5 носіїв цього прізвища проживають у м. Ужгороді, 2 – на Харківщині. За поширенням це прізвище посідає 261 140 місце в загальному списку мешканців України⁵⁶.

Ще одне прізвище містить компоненти *зима* і *коса* – *Зимокіс*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка мешкає в м. Кривому Розі, що на Дніпропетровщині. За поширенням це прізвище посідає 798 266 місце в загальному списку мешканців України⁵⁷;

3) *зим-а + гор-а + суфікс -ов = Зим-о-гор-ов*, носіями якого в Україні є 3 особи, з них 1 носій цього прізвища проживає на Черкащині, а ще по одному – у мм. Києві та Слов'янську, що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 446 250 місце в загальному списку мешканців України⁵⁸.

Від основи чоловічого прізвища *Зимогоров* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимогоров-а*, носіями якого в Україні є 4 особи, з них 2 носії цього прізвища проживають у м. Кре-

менчуці, що на Потавщині, по 1 – у мм. Києві та Святогірську, що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 358 776 місце в загальному списку мешканців України⁵⁹;

4) *зим-а + здра-стуй = Зим-о-здр-а*, носіями якого в Україні є 36 осіб, із них 30 носіїв цього прізвища проживають на Чернігівщині, по 2 – на Житомирщині та в м. Кривому Розі, що на Дніпропетровщині, по 1 – на Сумщині та в м. Києві. За поширенням це прізвище посідає 97 702 місце в загальному списку мешканців України⁶⁰;

5) *зим-а + рої⁶¹ = Зим-о-рої*, носіями якого в Україні є 35 осіб, із них 28 носіїв цього прізвища проживають на Сумщині, 6 – у Криму, 1 – у м. Маріуполі що на Донеччині. За поширенням це прізвище посідає 97 812 місце в загальному списку мешканців України⁶².

Одне прізвище є подвійним, у складі якого одним із компонентів є прізвище похідне від апелятива *зима* – *Зиміна-Кокіна*. Носієм цього прізвища в Україні є 1 особа, яка мешкає в м. Дніпрі. За поширенням це прізвище посідає 798 233 місце в загальному списку мешканців України⁶³.

Від іменника *зима* утворена за допомогою суфікса *-ульк-* пестлива форма *зимулька*, а від неї безафіксальним способом прізвище *Зим-ульк-а*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Лозовій, що на Харківщині. За поширенням це прізвище посідає 798 276 місце в загальному списку мешканців України⁶⁴.

Від основи прізвища *Зимулька* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ін* утворено прізвище *Зимулька-ін*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають у м. Вінниці. За поширенням це прізвище посідає 473 512 місце в загальному списку мешканців України⁶⁵;

⁵³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁵⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%81>.

⁵⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2>.

⁵⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁵⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%96%D1%81>.

⁵⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2>.

⁵⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁶⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%80%D0%B0>.

⁶¹ 2 особа однини російського дієслова *рыть*.

⁶² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B9>.

⁶³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0>.

⁶⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0>.

⁶⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%BD>.

Від основи іменника *зима* утворено прикметник *зимовий*, від якого, у свою чергу, утворено безафіксальним способом утворено прізвище *Зимовий*, носіями якого в Україні є 6 осіб, із них 4 носії цього прізвища проживають у м. Горлівці, що на Донеччині, 2 – у Криму. За поширенням це прізвище посідає 294 698 місце в загальному списку мешканців України⁶⁶.

Від основи прикметника *зимовий* утворено ще сім прізвищ за допомогою таких словотворчих суфіксів:

1) *-ець(-ец)*:

а) *зимов-ий* – *Зимов-ець*, носіями якого в Україні є 761 особа. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Сумській області – 323, а найгустіший осередок цього прізвища – м. Конотоп, що на Сумщині. За поширенням це прізвище посідає 6 501 місце в загальному списку мешканців України⁶⁷;

б) *зимовий* – *Зимов-ець*⁶⁸, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 2 носії цього прізвища проживають на Луганщині, по 1 – у мм. Дніпрі, Єнакієво що на Донеччині та Керчі. За поширенням це прізвище посідає 302 798 місце в загальному списку мешканців України⁶⁹;

2) *-ин*: *зимов-ий* – *Зимов-ин*, носіями якого в Україні є 4 особи, з них по 2 носії цього прізвища проживають на Донеччині та у м. Львові. За поширенням це прізвище посідає 358 774 місце в загальному списку мешканців України⁷⁰.

Від основи прізвища *Зимовин* утворено прізвище *Зимовин-а*⁷¹, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 3 носії цього прізвища проживають на Донеччині, по 1 – у мм. Львові та Одесі. За поширенням це прізвище

посідає 302 799 місце в загальному списку мешканців України⁷²;

3) *-ченк-*: *зимов-ий* – *Зимов-ченк-о*, носіями якого в Україні є 40 осіб, із них 13 носіїв цього прізвища проживає на Дніпропетровщині, 12 – у м. Києві, 8 – на Харківщині, 4 – на Полтавщині, 3 – на Київщині. За поширенням це прізвище посідає 89 973 місце в загальному списку мешканців України⁷³;

4) *-ик*: *зимов-ий* – *Зимов-ик*, носіями якого в Україні є 14 осіб, із них по 7 носіїв цього прізвища проживають у мм. Макіївка, що на Донеччині та Смілій що на Черкащині. За поширенням це прізвище посідає 172 919 місце в загальному списку мешканців України⁷⁴;

5) *-чак*: *зимов-ий* – *Зимов-чак*, носіями якого в Україні є 11 осіб, із них 9 носіїв цього прізвища проживають на Рівненщині, 2 – у м. Щостці, що на Сумщині. За поширенням це прізвище посідає 199 227 місце в загальному списку мешканців України⁷⁵;

б) *-ич*: *зимов-ий* – *Зимов-ич*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 3 носії цього прізвища проживають на Одещині, 2 – у м. Звягелі, що на Житомирщині. За поширенням це прізвище посідає 302 800 місце в загальному списку мешканців України⁷⁶;

7) *-ой*: *зимов-ий* – *Зимов-ой*, носієм якого в Україні є 1 особа, проживає на Харківщині. За поширенням це прізвище посідає 798 276 місце в загальному списку мешканців України⁷⁷.

Від основи іменника *зима* утворено ще прикметник *зимний*, від якого, у свою чергу, безафіксальним способом утворено прізвище *Зимний*, носіями якого в Україні є 28 осіб, із них 14 носіїв цього прізвища проживають на Тернопільщині, 6 – на Хмельниччині, 3 – у м. Керчі, 2 – на Вінниччині, по 1 – на Одещині, у мм. Києві та Стрию, що на Львівщині. За поширенням це прізвище посідає

⁶⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD>.

⁶⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C>.

⁶⁸ Прізвище *Зимовец* утворено від основи українського прикметника *зимовий* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ець*, відповідником якого є український словотворчий суфікс *-ець*. Прізвища типу *Зимовец* з'явилися в Україні під впливом російської мови.

⁶⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%86>.

⁷⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD>.

⁷¹ Очевидно, прізвище носія, що мешкає у Львові, *Зимовина* (наголос падає на третій склад), а на Донеччині та в м. Одесі – *Зимовина* (наголос падає на другий склад), бо утворено від основи чоловічого прізвища *Зимовин*. бо в українській мові чоловіче і жіноче прізвища мають однакову форму *Зимин*.

⁷² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD>.

⁷³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁷⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BA>.

⁷⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BA>.

⁷⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>.

⁷⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9>.

114 406 місце в загальному списку мешканців України⁷⁸.

Від основи прикметника *зимн-ий* утворено так само прізвище *Зимній*, носіями якого в Україні є 26 осіб, із них по 5 носіїв цього прізвища проживають на Одещині та Сумщині, 4 – на Миколаївщині, 3 – у м. Києві, по 1 – у мм. Запоріжжі, Рівному, Харкові, Хмельницькому, Кривому Розі, що на Дніпропетровщині та Борисполі, що на Київщині. За поширенням це прізвище посідає 119 131 місце в загальному списку мешканців України⁷⁹.

Від основи прізвища *Зимний* за допомогою словотворчого суфікса *-енк-* утворено ще прізвище *Зимн-енк-о*, носіями якого в Україні є 83 особи, з них 64 носії цього прізвища проживають на Дніпропетровщині, 9 – у м. Херсоні, 4 – у м. Запоріжжі, 3 – у Криму, 2 – у м. Києві, 1 – у м. Харкові. За поширенням це прізвище посідає 51 502 місце в загальному списку мешканців України⁸⁰.

Прикметник *зимовний* поки що не фіксують тлумачні словники української мови, хоч іменник *зимовник* фіксують, проте від прикметника *зимовний* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Зимовнов*, носіями якого в Україні є 16 осіб, із них 6 носіїв цього прізвища проживають на Луганщині, 4 – на Донеччині, по 2 – у мм. Миколаєві та Павлограді, що на Дніпропетровщині, по 1 – на Сумщині та в м. Одесі. За поширенням це прізвище посідає 163 173 місце в загальному списку мешканців України⁸¹.

Від основи чоловічого прізвища *Зимовнов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Зимовнов-а*, носіями якого в Україні є 19 осіб, із них 7 носіїв цього прізвища проживають на Луганщині, 4 – на Дніпропетровщині, 3 – на Донеччині, 2 – у Криму, по 1 – на Сумщині, у мм. Миколаєві та Кременчуку, що на Полтавщині. За поширенням це прізвище посідає

146 640 місце в загальному списку мешканців України⁸².

Від основи іменника *зимівк-а* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено прикметник *зимівк-ов-ий*, від якого за допомогою безафіксальним способом утворено чоловіче прізвище *Зимівковий*, якого немає в Україні, але наявне жіноче прізвище *Зиміков-а*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає на Київщині. За поширенням це прізвище посідає 798 232 місце в загальному списку мешканців України⁸³.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведений аналіз прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима» дав підстави резюмувати:

1. Найпоширенішим прізвищем цієї мікрогрупи є прізвище *Зима* (2 508 носіїв), а найбільше похідних прізвищ утворено від апелятива *зима* (18 прізвищ) (докл. про кількість прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима», поширених в Україні, їх місце в загальному списку мешканців України див. табл. 1).

2. Кожне друге прізвище прізвищевої мікросистеми «Зима» зросійщене та є результатом усвідомленої політики царської Росії, Радянського Союзу, некомпетентності й низької професійності працівників державних структур, які записують спотворені прізвища українців в юридичні документи.

Окрім того, на нашу думку, потребують окремого дослідження прізвища мешканців України, похідні від зрусифікованого апелятива *зіма* (120 прізвищ).

3. Найпоширенішими способами творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима» є суфіксальний (40 прізвищ) і флексійний (19 прізвищ) (докл. про способи творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима» див. табл. 2).

4. Надалі потребують вивчення проблеми походження, особливостей творення й поширення на теренах України прізвищ, похідні від інших назв, рідкісні й зросійщені прізвища та деякі інші аспекти.

⁷⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B%D0%B8%D0%B9>.

⁷⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B%D1%96%D0%B9>.

⁸⁰ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁸¹ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2>.

⁸² <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁸³ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%B2%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

Таблиця 1

**Кількість прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима», поширених в Україні,
їх місце в загальному списку мешканців України**

	Прізвище	Основа творення прізвища	К-ть носіїв в Україні	Місце в загальному списку мешканців України
1	<u>Зима</u>		2 508	1 748
2	<u>Зим-о-гляд</u>		764	6 470
3	<u>Зимов-ець</u>	зимовий	761	6 501
4	<u>Зим-єнк-о</u>	зима	641	7 784
5	<u>Зимін-а</u> ¹	Зимін	299	16 378
6	<u>Зим-ін</u>	зима	191	24 989
7	<u>Зимн-єнк-о</u>	зимний	83	51 502
8	<u>Зим-ух-а</u>	зима	75	56 271
9	<u>Зим-омр-я</u>	зима	60	67 211
10	<u>Зим-ин</u>	зима	50	76 472
11	<u>Зимин-а</u>	Зимин	42	87 380
12	<u>Зимов-єєнк-о</u>	зимовий	40	89 973
13	<u>Зим-о-здра</u>		36	97 702
14	<u>Зим-о-рой</u>		35	97 812
15	<u>Зимогляд-ов-а</u>	Зимогляд	34	100 663
16	<u>Зименков-а</u>	Зименков	32	104 096
17	<u>Зим-к-а</u>	зима	32	104 097
18	<u>Зим-о-кос</u>		32	104 098
19	<u>Зимн-ий</u>		28	114 406
20	<u>Зимн-ій</u>	зимний	26	119 131
21	<u>Зимогляд-ов</u>	Зимогляд	22	134 689
22	<u>Зимов-а</u>	Зимов	21	138 907
23	<u>Зимовнов-а</u>	Зимовнов	19	146 640
24	<u>Зим-ов</u>	зима	18	153 359
25	<u>Зименк-ов</u>	Зименко	17	155 476
26	<u>Зимовін-а</u>	Зимовін	17	155 478
27	<u>Зимовн-ов</u> ²		16	163 173
28	<u>Зим-івець</u>	зима	15	172 512
29	<u>Зимов-ик</u>	зимовий	14	172 919
30	<u>Зим-инєць</u>	зима	11	199 226
31	<u>Зимов-чак</u>	зимовий	11	199 227
32	<u>Зим-ич</u>	зима	10	215 948
33	<u>Зимов-ін</u>	Зимов	9	233 301
34	<u>Зимогляд-чук</u>	Зимогляд	9	233 302
35	<u>Зимокосов-а</u>	Зимокосов	7	261 140
36	<u>Зимовий</u>		6	294 698
37	<u>Зимов-цев</u>	Зимов	6	294 699
38	<u>Зим-одр-а</u>	зима	6	294 700
39	<u>Зим-єнк-о</u>	зима	5	302 795
40	<u>Зимов-ец</u>	зимовий	5	302 798
41	<u>Зимовин-а</u>	Зимовин	5	302 799
42	<u>Зимов-ич</u>	зимовий	5	302 800
43	<u>Зимовцев-а</u>	Зимовцев	5	302 801
44	<u>Зим-удр-а</u>	зима	5	302 802
45	<u>Зим-ук</u>	зима	5	302 803
46	<u>Зим-к-о</u>	зима	4	358 772
47	<u>Зимов-ин</u>	зимовий	4	358 774
48	<u>Зимогляд-єнк-о</u>	Зимогляд	4	358 775
49	<u>Зимогоров-а</u>	Зимогоров	4	358 776
50	<u>Зимовцов-а</u>	Зимовцов	3	446 249
51	<u>Зим-о-гор-ов</u>		3	446 250
52	<u>Зим-о-кос-ов</u>		3	446 251
53	<u>Зим-єнюк</u>	зима	2	473 498
54	<u>Зимін-ов</u>	Зимін	2	473 501
55	<u>Зимінськ-а</u>	Зимінський	2	473 503

¹ Тут і далі курсивом виділені зросійщені прізвища мешканців України

² Прізвище утворено від прикметника *зимовий*.

Продовження таблиці 1

56	<i>Зим-іч</i>	зима	2	473 505
57	<i>Зимульк-ін</i>	Зимулька	2	473 512
58	<i>Зимух-ов</i>	Зимух	2	473 514
59	<i>Зимухов-а</i>	Зимухов	2	473 515
60	<i>Зимич-ев</i>	Зимич	1	798 231
61	<i>Зимівков-а</i>	Зимівков	1	798 232
62	<i>Зиміна-Кокіна</i>		1	798 233
63	<i>Зимінов-а</i>	Зимінов	1	798 234
64	<i>Зим-інськ-ий</i>	зима	1	798 235
65	<i>Зимков-а</i>	Зимков	1	798 239
66	<i>Зимовков-а</i>	Зимовков	1	798 255
67	<i>Зимов-ой</i>	зимовий	1	798 256
68	<i>Зимов-цов</i>	зимовий	1	798 259
69	<i>Зим-о-глад</i>		1	798 263
70	<i>Зим-о-кіс</i>		1	798 266
71	<i>Зим-ульк-а</i>	зима	1	798 276

Таблиця 2

Способи творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «Зима»

	Способи творення назв	К-ть
1	Безафіксальний	3
2	Суфіксальний	40
2.1	-ов1	6
2.2	-енк(-енк-)	4
2.3	-ін	3
2.4	-к-	2
2.5	-ець(-ец)	2
2.6	-ин	2
2.7	-ич	2
2.8	-чук	1
2.9	-ульк-	1
2.10	-цов	1
2.11	-цев	1
2.12	-одр-	1
2.13	-удр-	1
2.14	-інськ-	1
2.15	-енюк	1
2.16	-ук	1
2.17	-іч	1
2.18	-ой	1
2.19	-ев	1
2.20	-ченк-	1
2.21	-івець	1
2.22	-инець	1
2.23	-ух	1
2.24	-чак	1
2.25	-омр-	1
2.26	-ик	1
3	Флексійний	19
3.1	-а	18
3.2	-ій	1
4	Основоскладання	8
5	Подвійне прізвище	1
	Усього	71

¹ Тут і далі курсивом виділені російські суфікси у прізвищах мешканців України.

ЛІТЕРАТУРА

- Варченко І.** (1968). До основ наукового вивчення сучасних українських прізвищ. *Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ*. Київ : Радянська школа. С. 3–29.
- Горпинич В.** Основні принципи дослідження сучасних прізвищ України. *Українська мова*. 2009. № 4. С. 18–27.
- Горпинич В. О., Корнієнко А. І.** Антропонімія Дніпровського Припоріжжя і суміжних регіонів України : Словник. Дніпропетровськ : Пороги, 2012. 237 с.
- Карта поширення прізвищ України. URL : <https://ridni.org/karta/> (дата звернення : 16.06. 2023).
- Поповський А.** Дециця про українські прізвища : Монографія. Дніпро : Ліра, 2020. 300 с.
- Прадід Ю. Ф.** Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища *Дід* (на матеріалі прізвищ, поширених в Україні). *Філологічний часопис* : науковий журнал. Умань : ВПЦ «Візаві», 2022. Вип. 2 (20). С. 62–83.
- Прадід Ю. Ф.** Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища *Зоря*, та їх територіальна поширеність. *Записки з ономастики*. Одеса, 2022. Вип. 25. С. 87–117.
- Прадід Ю. Ф.** Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища *Зірка*, та їх територіальна поширеність. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)*. 2023. Вип. 36. С. 137–147.
- Прадід Ю. Ф.** Патронімічні прізвища (на матеріалі українських варіантів християнських імен). *Українське мовознавство*. 2021. Вип. 1(50). С. 28–45.
- Прадід Ю. Ф.** Словотвірні особливості та регіональне поширення прізвищ, похідних від апелятива *земля*. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)*. 2022. Вип. 35. С. 79–90.
- Прадід Ю. Ф.** Способи творення прізвищ мікрогрупи «Батько»: на матеріалі прізвищ, поширених в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія». На пошану Івана Чендея (до 100-річчя з дня народження)*. 2022. Вип. 1 (47). С. 225–230.
- Прадід Ю. Ф.** Способи творення прізвищ, похідних від апелятива *дід*. *Мова. Література. Фольклор*. Запоріжжя, 2022. № 1. С. 42–52.
- Редько Ю. К.** Сучасні українські прізвища. Київ : Наукова думка, 1966. 216 с.
- Рідні. URL : <https://ridni.org/> (дата звернення : 19.05. 2023).
- Українська ономастика: Бібліографічний покажчик. Уклад. : С. О. Вербич, І. В. Єфименко, І. М. Железняк. Київ, 2013. 366 с.
- Український словотвір: Словник-довідник. URL : <https://subject.com.ua/ukrmova/derivation/index.html> (дата звернення : 16.06. 2023).
- Українські прізвища. URL : https://www.wikiwand.com/uk/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0 (дата звернення : 17.06.2023).
- Худаш М. Л.** З історії української антропонімії. Київ : Наукова думка, 1977. 235 с.

REFERENCES

- Horpunych, V.** (2009). Basic principles of research of modern surnames of Ukraine [Osnovni pryntsyypy doslidzhennia suchasnykh prizvyshch Ukrainy]. *Ukrainska mova – Ukrainian language*, 4, 18–27 [in Ukrainian].
- Horpunych, V. O., Korniienko A. I.** (2012). *Anthroponymy of the Dnipro Pryporizhe and adjacent regions of Ukraine: Slovnyk [Antroponimiia Dnirovskoho Pryporizhzhia i sumizhnykh rehioniv Ukrainy: Dictionary]*. Dnipropetrovsk: Porohy [in Ukrainian].
- Karta poshyrennia prizvyshch Ukrainy [Map of distribution of surnames in Ukraine]. Retrieved June 16, 2023, from 16.06. 2023 <https://ridni.org/karta/> [in Ukrainian].
- Khudash, M. L.** (1977). *Iz istorii ukrainskoi antroponimii [From the history of Ukrainian anthroponymy]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Popovskyi, A.** (2020). *Deshchytsa about Ukrainian surnames: Monohrafiia [Deshchytsa about Ukrainian surnames: Monograph]*. Dnipro: Lira [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F.** (2022). Osoblyvosti tvorennia prizvyshch, pokhidnykh vid prizvyshcha *Did* (na materialy prizvyshch, poshyrenykh v Ukraini) [Peculiarities of the creation of surnames derived from the surname *Did* (based on surnames common in Ukraine)]. *Filolohichni chasopys: naukovyi zhurnal – Philological journal: scientific journal* (Issue 2 (20)), (pp. 62–83). Uman: VPTs «Vizavi» [in Ukrainian].

- Pradid, Yu. F.** (2022). Osoblyvosti tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid pryzvyshcha Zoria, ta yikh terytorialna poshyrenist [Peculiarities of creating surnames derived from the surname *Zorya* and their territorial distribution]. *Zapysky z onomastyky* Notes on onomastics (Issue 25), (pp. 87–117). Odesa [in Ukrainian].
- Pradyd Y. F.** (2023). Osoblyvosti tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid pryzvyshcha Zirka, ta yikh terytorialna poshyrenist [Peculiarities of creating surnames derived from the surname *Zirka* and their territorial distribution]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movozaivstvo) – Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyy. Series: Philology (linguistics)* (Issue 35), (pp. 79–90) [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F.** (2021). Patronimichni pryzvyshcha (na materialy ukrainskykh variantiv khrystyianskykh imen) [Patronymic surnames (based on Ukrainian variants of Christian names)]. *Ukrainske movoznavstvo – Ukrainian linguistics* (Issue 1(50)), (pp. 28–45) [in Ukrainian].
- Pradid Yu. F.** (2022). Slovotvirni osoblyvosti ta rehionalne poshyrennia pryzvyshch, pokhidnykh vid apeliatyva *zemlia* [Word-forming features and regional distribution of surnames derived from the appellative land]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movozaivstvo) – Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyy. Series: Philology (linguistics)* (Issue 35), (pp. 79–90) [in Ukrainian].
- Pradyd Y. F.** Sposoby tvorennia pryzvyshch mikrohrupy «Batko»: na materialy pryzvyshch, poshyrenykh v Ukraini [Ways of creating surnames of the «Batko» microgroup: on the material of surnames common in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii «Filolohiia». Na poshanu Ivana Chendeia (do 100-richchia z dnia narodzhennia) – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series “Philology”*. In honor of Ivan Chendey (to the 100th anniversary of his birth) (Issue 1 (47)), (pp. 225–230) [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F.** (2022). Sposoby tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid apeliatyva *did* [Ways of creating surnames derived from the appellation grandfather]. *Mova. Literatura. Folklor – Language. Literature. Folklore*, 1, 42–52. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
- Redko, Yu. K.** (1966). *Suchasni ukrainski pryzvyshcha [Modern Ukrainian Surnames]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Ridni [Relatives] . Retrieved Maj 19, 2023, from <https://ridni.org/> [in Ukrainian].
- Verbych, S. O., Yefymenko, I. V., Zheliezniak, I. M. (Comps). (2013). *Ukrainska onomastyka: Bibliohrafichni pokazhchyk [Ukrainian onomastics: Bibliographic index]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Ukrainskyi slovotvir: Slovnyk-dovidnyk [Bibliographic index]. Retrieved June 19, 2023, from <https://subject.com.ua/ukrmova/derivation/index> [in Ukrainian].
- Ukrainski pryzvyshcha [Ukrainian surnames]. Retrieved June 17, 2023, from https://www.wikiwand.com/uk/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0 [in Ukrainian].
- Varchenko, I.** (1968). To the basics of the scientific study of modern Ukrainian surnames [Do osnov naukovooho vchennia suchasnykh ukrainskykh pryzvyshch]. In Redko Yu. K. *Dovidnyk ukrainskykh pryzvyshch – Directory of Ukrainian surnames* (pp. 3–29). Kyiv: Radianska shkola [in Ukrainian].